

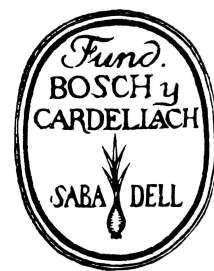
1714 al Vallès

La Guerra
de Successió

1. Quadern didàctic de la
Fundació Bosch i Cardellach

Secció d'història i arqueologia

Maria Calzada i Olivella

UAB
Universitat Autònoma
de Barcelona

 Generalitat de Catalunya
Departament d'Ensenyament
Serveis Territorials al Vallès Occidental

Ajuntament
de Sabadell

CREM CERCLE DE
RECERQUES
I ESTUDIS
M O G O D A

ceht
CENTRE D'ESTUDIS HISTÒRICS DE TERRASSA

Crèdits

Edita

Fundació Bosch i Cardellach

Autoria i model metodològic

Maria Calzada i Olivella

Amb el suport de

Ajuntament de Sabadell,

Universitat Autònoma de Barcelona,

Departament d'Ensenyament. Serveis Territorials al Vallès Occidental

Coordinació

Josep Alavedra, Àngels Casanovas, Eulàlia Tatché

Investigadors

Josep Abad Sentís, Josep Alavedra Bosch, Esteve Canyameres, Jordi Casas, Jaume Dantí, Carles Díaz Martí, Marc Ferrer Murillo, Domènec Miquel, Miquel Sánchez, Lluís Solà Martí

Il·lustracions

Francesc Riart

Col·laboració especial

Alfred Bosch

Disseny

Victòria Rovira

Agraïments

Cartoteca. Institut Geològic i Cartogràfic de Catalunya

Josep Abad Sentís, historiador

Jaume Fàbregues, crític gastronòmic

Anna Monleón del Museu Termàlia de Caldes de Montbui

Lluís Solà Martí del Grup d'Amics del Museu-Arxiu de Sentmenat

Jordi Torruella de l'Arxiu Històric de Sabadell

Oriol Vicente de l'Arxiu de Castellar del Vallès

Ernest Vilàs Galindo del Cercle de Recerques i Estudis Mogoda

Sumari

Presentació institucional

A. Orientacions pel professorat

A.1 Presentació

A.2 Orientacions pel professorat

A.2.1 La guerra de Successió al currículum de Secundària.
Unes reflexions.

A.2.2 Orientacions didàctiques generals

A.2.3 Seqüència dels continguts

A.2.4 Relació de les activitats amb les competències socials

A.3 Cronologia general de la Guerra de Successió
(àmbit internacional, Catalunya, Vallès).

B. Propostes didàctiques per l'alumnat

B.1 Plantejament geo-estratègic d'Europa al segle XVII

B.1.1 Dades demogràfiques Europa al XVII

B.1.2 Economia

B.1.3 Poder. El testament de Carles II i la formació dels bàndols

B.2 Enfocament: Catalunya al tombant del segle XVIII

B.2.1 El territori. Com era Catalunya a principis del segle XVIII

B.2.2 La gent. Dades demogràfiques

B.2.3 L'economia. Relacions amb la demografia

B.2.4 La societat i l'imaginari col·lectiu. La importància de la religió.
El cas de Sabadell

B.3 La guerra de Successió al Vallès

B.3.1 Bàndols i conseqüències: botiflers contra imperials.
Francesc de Castellví

B.3.2 El Vallès espai estratègic: relació amb el Pacte dels Vigatans
(1705). Josep Moragues. Francesc Macià (Bac de Roda)

B.3.3 El Greuge dels allotjaments. Allotjaments al Vallès. Casuística.
Lluís Quintana i la revolta social a Mogoda. La gastronomia al segle
XVIII

B.3.4 La repressió Borbònica: viles cremades. El precedent de Lleida.
Viles cremades al Vallès: Terrassa, Caldes de Montbui i Sentmenat.
El Pare Llaurador

B.3.5 El poder: junta de braços i corts. Antoni de Villarroya. Elisabeth
de Brunswick. Música: El cant dels ocells

B.3.6 Relacions diplomàtico-militars. Cartes del Duc de Berwick al Comú de Sabadell. El duc de Berwick. L'obra de Bosch i Cardellach

B.3.7 La imposició dels vencedors: Decret de Nova Planta i el Cadastre. Sentmenat, Ripollet, Sant Cugat

C. Per saber-ne més

C.1 Annexos

C.1.1 Cronologia General de la Guerra de Successió

C.1.2 Plànols del Vallès en general

C.1.3 Plànols de les viles que treballem

C.1.4 Fonts i produccions al voltant de la Guerra de Successió

1. Curs
2. Bibliografia
3. Revistes físiques i on-line
4. Webgrafia
5. Fonts d'arxiu
6. Còmics
7. Audio/visuals
8. Visites
9. Bibliografia ficció històrica

Presentació institucional

La raó de ser de la Fundació Bosch i Cardellach és promoure els estudis locals i comarcals i ser lloc de trobada, de reflexió i de debat dels estudiosos locals i de la ciutadania. Per portar a terme aquests objectius apostem per la dinamització i l'intercanvi de coneixements i d'experiències amb activitats que van des de conferències a cursos, seminaris i debats. La Fundació publica també documents inèdits de caràcter local o comarcal, entre els quals destaquem els QUADERNS D'ARXIU i la recentment creada revista digital EXHIBIT.

És en aquest context que a l'octubre del 2014, des de la Secció d'Història i Arqueologia es va promoure la commemoració del tricentenari de la capitulació de Barcelona al 1714, amb l'organització d'un curs-cicle de conferències "El Vallès abans, durant i després de la Guerra de Successió"; curs que es va organitzar conjuntament amb la UAB comptant amb la col·laboració dels centre d'estudis locals existents al Vallès.

Després de la celebració del curs i a partir de les recerques portades a terme, del valor de les aportacions de la investigació dels historiadors que van participar en el curs, de la seva vinculació amb la proximitat territorial i d'altres circumstàncies, va considerar-se la possibilitat d'ampliar-ne la difusió i acostar el contingut del curs al professorat de secundària. I aquest és el projecte que avui concretem en el dossier que teniu a les vostres mans que, al seu torn, inaugura una nova línia de publicacions que s'engloba sota el títol de QUADERNS DIDÀCTICS de la Fundació Bosch i Cardellach.

No voldria acabar aquestes ratlles sense deixar constància del nostre agraïment per la col·laboració que hem rebut per part de l'Ajuntament de Sabadell i pel suport que hem trobat en els Serveis Territorials al Vallès Occidental del Departament d'Ensenyament, que ens han estat fonamentals a l'hora de materialitzar el Quadern i poder-ne fer difusió entre els docents de la comarca.

Desitgem que aquest primer Quadern Didàctic contribueixi a facilitar la tasca del professorat per acostar els joves estudiants al nostre passat, i a desvetllar vocacions, i que sigui una eina més per apropar el coneixement que a través de les seves activitats la Fundació Bosch i Cardellach desplega entre el col·lectiu docent.

Joan Brunet i Mauri - director

A. Orientacions pel professorat

A.1 Presentació

El curs "El Vallès abans, durant i després de la Guerra de Successió" es va dur a terme mitjançant les aportacions d'historiadors de diferents centres de Recerca Històrica. Hi van participar:

El Centre d'Estudis de Granollers i Universitat de Barcelona

El Grup d'Estudis Locals de Sant Cugat

El Centre d'Estudis Històrics de Terrassa

El Grup d'Estudis les Feixes de Cerdanyola

El Cercle de Recerques i Estudis Mogoda

El Grup d'Amics del Museu-Arxiu de Sentmenat

La secció d'història i arqueologia de la Fundació Bosch i Cardellach.

El conjunt de les xerrades, a banda de la seva qualitat científica, va tenir la característica d'aportar un valor únic pel fet de ser coneixement vinculat a la proximitat territorial, poc conegut fins el moment de la seva difusió durant el curs.

Un cop la Fundació va optar per la creació d'una nova línia de publicacions per difondre el coneixement generat entre els professorat de secundària es va encarregar la tasca d'elaborar una proposta didàctica a partir dels materials i fonts primàries que havien treballat els diferents ponents del cicle de conferències a una professora de secundària en exercici i doctora en Didàctica de Ciències Socials.

El primer quadern de la col·lecció Quaderns Didàctics de la Fundació Bosch i Cardellach que teniu a les mans consta de tres apartats: la introducció i consideracions didàctiques, el material per treballar a l'aula, - en tres blocs: context d'Europa, enfocament Catalunya i el Vallès- i per acabar un apartat d'ampliació amb glossari, plànols de les viles i les fonts consultades.

Com és natural el bloc dedicat al Vallès constitueix el nucli central i està dividit en set apartats que es corresponen amb les conferències que van conformar el curs:

- Bàndols i conseqüències
- Vallès, espai estratègic
- El greuge dels allotjaments
- Viles Socarrades
- Relacions de poder: les Corts
- Relacions diplomàtico-militars: les cartes del duc de Berwick
- La imposició dels vencedors: La Nova Planta

En resum, per acabar considerem que el fet de disposar d'un material elaborat per ser aplicat a l'aula sobre els fets al voltant del 1714 al Vallès, permet la expansió de les investigacions que es van dur a terme des dels diferents centres de recerca que van participar en el curs i com a fet molt important, acostar aquest coneixement a les noves generacions per tal de que puguin comprendre amb rigor la transcendència d'uns fets que han marcat la història d'aquest país.

Esperem que aquesta publicació sigui ben rebuda entre el professorat del qual esperem tota mena d'aportacions i suggeriments per millorar la proposta didàctica i al qual convidem a participar en l'activitat acadèmica que desenvolupa la Fundació Bosch i Cardellach.

ALGUNS EXEMPLES

A.3 Cronologia general de la Guerra de Successió
(àmbit internacional, Catalunya, Vallès).

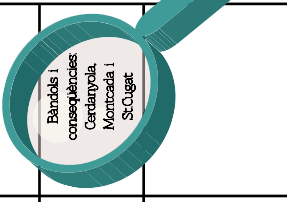
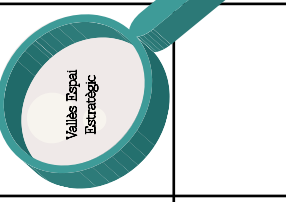
B.2.1 El territori

B.3.3 El greuge dels allotjaments

B.3.6 Relacions diplomàtico-militars. Cartes del Duc de Berwick al Comú de Sabadell.
El duc de Berwick. L'obra de Bosch i Cardellach

C.1.1 Cronologia General de la Guerra de Successió

A.3 Cronologia general guerra successió

ANY	EUROPA	IMPERI HISPÀNIC	PAÏSOS CATALANS	VALLÈS
1700		Mort a Madrid Carles II d'Àustria sense descendents directes. És proclamat Felip d'Anjou.		
1701	Setembre: se signa la Gran Aliança de la Haia - Àustria, Gran Bretanya i Països Baixos -contraris a Felip Vè i favorables al pretendent Carles d'Àustria.	S'inicia el regnat de Felip Vè. Corts a Madrid. (febrer)	Octubre: Corts a Barcelona presidides per Felip Vè.	
1702	Maig: s'inicia la Guerra de Successió entre Països Baixos i Gran Bretanya contra Lluís XIV de França i Felip Vè.			
1703	Portugal i Savoia s'afegixen a l'Aliança. L'arxiduc Carles és nomenat rei de l'Imperi Hispànic pels aliats amb el nom de Carles III (setembre)			
1704	Els aliats GB i Països Baixos - assetgen Gibraltar i bombardegen Barcelona.		Barcelona és bombardejada per part dels aliats austríacs (GB i PP BB).	
1705	Juny: pacte de Gènova. Catalunya signa el pacte amb la Gran Aliança de l'Haia, a favor de l'arxiduc Carles.		Maig: Pacte dels Vigatans, partidaris del bando, dels aliats. L'arxiduc Carles és coronat rei a València Catalunya queda sota el domini dels aliats. Carles és coronat rei i s'inicien les Corts a Barcelona.	
1706		Els borbònics assetgen Barcelona. Carles III els derrota i entra a Madrid.	Carles III jura les constitucions catalanes i és reconegut rei de Castella, d'Aragó i comte de Barcelona. Les tropes borbòniques assetgen Barcelona. Són vençuts per Carles III	
1707			Carles III torna a Barcelona. 25 abril: Batalla d'Almansa. Victòria borbònica Ocupació borbònica València i Aragó. Juny: Decret de Nova Planta. Derogació dels Furs de València i Aragó. Caiguda de TORTOSA, 5 de juliol Caiguda de LLEIDA, 11 octubre	

B.21 El territori

COM ERA CATALUNYA A PRINCIPIS DEL SEGLE XVIII? ELS TESTIMONIS

Barcelona és una ciutat molt bella, gran i poblada. No s'hi veuen edificis particulars massa notables ni molt excel·lents; però en general les cases són boniques per tota la ciutat, de manera que, com ells diuen amb exactitud, és ciutat per tots els costats, cosa que, al meu parer, és la més admirable; i en això inclús pot passar al davant de Florència.

Francesco Guicciardini

La província de Catalunya no és gaire abundant el pa ni el vi, pel fet de ser en gran part muntanyosa i sorrenca...

Cavallicca

(...) però sí en canvi de fruites de tota mena. Tot el camp de Catalunya més aviat abunda en diverses espècies d'arbres, tals com els pins i altres de selvàtics...

Pere Gil

1. Quina és la opinió general d'aquests viatgers de l'època?

3.3 El greuge dels allotjaments

SITUEM-NOS..

Guerra de Successió

VOLS SABER COM VA ANAR..? Els testimonis

Els allotjaments

Que a Jaume Net pagès de dit terme per no poderlos donar tot lo diner en quel composaven li lligaren los braços en Darrere y per aquells lo tingueren lligat gran rato y no satisfets de això apres lo garrotaren a una escala ahont ab los canons de las escarrabinas lo dexaren Casi mort, de Bastonades y perq. demanantli despres mes gallines respongue que ya les havian totas mortas prengueren un fill seu de la edad de tres anys, dient lo volian matar y rustir al forn com de fet y ensengueren gran foc, sino que Deu sonch servit que sa muller mentres estaven torrats ensenent lo fugí per la porta falsa amb la Criatura.

Memorial de la Diputació del General sobre els excessos dels soldats des de finals de gener fins a finals de febrer de 1640. (ACA, CA, 286, 117).

1. Qui va atacar a Jaume Net, pagès? Per quins motius? Què li van fer? Què pretenien? Què hi feien els soldats a casa seva?

De què van servir aquestes cartes a la gent de Sabadell després del 1714?

“estas cartas contribuyeren a que en 1769 concedió lo Rey, a consulta de la Real Junta de Comers, que los ollers de Sabadell introduhisen y venguesen en Barcelona sa obra, mediant ser comprobada sa excelent qualitat per lo ús domèstich y dels malalts en caldos, bagudas, sucre candi en sobre la de dita ciutat y la de San Salvador de Breda, Malgrat y estrangera que se permetia vendre dins de aquella; per ser esta vila molt acrehedora de est favor per lo que s e havia interesat per son rey don Felip V”.

Bosch i Cardellach

22. Quines de les següents afirmacions són certes segons l'escrit de Bosch i Cardellach? (Marca les que siguin certes)

Les cartes van ajudar perquè els productes de Sabadell fossin venuts a Barcelona	
Van millorar el comerç de Sabadell	
Sabadell fabricava olles de terrissa per a ús domèstic	
La terrissa de Sabadell era de millor qualitat que la de Breda	
La terrissa de Sabadell era de pitjor qualitat que la de Breda	
El rei Felip Vè no es va interessar gens per aquest producte	

C. Per saberne més

C.1 Annexos

C.1.1 Cronologia General de la Guerra de Successió

